

N:o 24.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag om rätt till fiske, lag angående förändrad lydelse af 24 kap. 14 § strafflagen och lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880; gifven Stockholms slott den 14 februari 1896.

Under åberopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kongl. Maj:t härmed, jemlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till:

- 1:o) lag om rätt till fiske;
- 2:o) lag angående förändrad lydelse af 24 kap. 14 § strafflagen; samt
- 3:o) lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

L. Annerstedt.

Förslag

till

Lag

om rätt till fiske.

Med upphäfvande af 17 och 18 kapitlen byggningsbalken samt nedannämnda lagrum i fiskeristadgan den 29 juni 1852, nemligen 1 till och med 11 §§, 13 till och med 15 §§, 17 §, 20 § första punkten, 26 §, 29 §, 30 §, 32 §, 35 § i hvad den afser ansvar för öfverträdelse af stadgandet i 20 § första punkten, och 44 § andra punkten, äfvensom med ändring af hvad andra lagens rum och författningar innehålla mot denna lag stridande förordnas som följer:

1 §.

I öppna hafvet äfvensom vid sådana kronan tillhöriga hafsstränder samt i saltsjön belägna skär och holmar, hvilka icke till något hemman höra eller under särskilda vilkor innehafvas, ege hvarje svensk undersåte rätt att fiska; ej må dock fiskegård, ryssja eller annan dylik fast fiskeredskap der utsättas, utan att Konungen dertill gifver lof eller i fall, hvarom i 2 § sägs, Konungens befallningshafvande lemna särskildt tillstånd.

2 §.

Saltsjöfisket inomskärs tillhör, der ej annorledes i denna lag stadgas, dem, som ega stränder och holmar omkring fiskevattnet.

Vid öppna hafsstranden samt utom skären så ock i de fjärdar, som åt något håll äro öppna mot hafvet, omfattar, der ej annorledes

är lagligen bestämdt, strandegarens enskilda fiskerätt allt det vatten, som finnes till och med etthundraåttio meter från det ställe invid stranden, der stadigt djup af två meter vidtager. Strandegaren må ock från sitt enskilda fiskevatten än längre ut sträcka fiskegård, ryssja eller annan dylik fast redskap, der i särskildt fall Konungens befallningshafvande finner, att det kan ske utan men för annan fiskande.

3 §.

I Norrbottens, Vesterbottens, Vesternorrlands och Gefleborgs län må å ställen, der sådant af ålder varit vanligt, strömmingsfiske med rörlig redskap idkas af hvarje svensk undersåte äfven vid annans strand, så framt den består af skogsmark eller sten och ej af åker eller äng; dock vare vid notfiske strandegaren, der han i fisket deltager, berättigad till första notdrägten hvarje måndag och onsdag.

Vid de delar af rikets vestra kust, der för fångande af hafsfisk, som går till stränderna i stora stim, de fiskande af ålder oklandradt följt fisken efter dess dref och fiskat vid annans strand, skall sådan rättighet fortfarande dem tillkomma; dock må vid notfiske strandegaren, der han i fisket deltager, bestämma den ordning, hvori hans not skall dragas.

Der fiske, efter ty i denna § sägs, idkas vid annans strand, ege de fiskande att nyttja stranden för landfäste och sådan tillfällig uppdragning af redskap och båt, som för fiskets utöfvande är af nöden; svare dock för skada och intrång.

Har strandegare med kostnad upprensat eller upptagit notvarp inom det till hans strand hörande område i vattnet, vare han vid fiske, som i denna § afses, berättigad att uppbära trettiondedelen af den fisk, som af andra i varpet fångas, så länge han det underhåller.

4 §.

Fiske med krok eller ref å djup i yttre skärgården och i hafsbandet ege hvarje svensk undersåte rätt att idka.

5 §.

Uti insjöar och rinnande vatten nyttje strandegare, utan intrång af annan, fiskevatten, som är beläget inom hans fastighets rå och rör eller eljest till dess egor hörer.

6 §.

I de öppna delarne af Venern och Vettern omfattar, der ej annorledes är lagligen bestämdt, strandegares enskilda fiskerätt allt det vatten, som finnes till och med etthundraåttio meter från det ställe invid stranden, der stadigt djup af två meter vidtager; och gälle om fisket derutanför hvad i 1 § sägs om fiske i öppna hafvet.

7 §.

Ström- och insjöfisken vid kronans öfverloppsmarker, allmänningar, parker och holmar äfvensom vid oafvittrad mark ege, der ej kronan dessa fisken sig eller annan enskildt förbehållit, de inom häradet eller socknen boende att, med tillstånd af Konungens befallningshafvande eller, der fråga är om fiske vid kronopark, af domänstyrelsen, nyttja mot den afgift, som för begagnande af sådant allmänt kronofiske finnes skälig. Äro hemman anlagda på mark, hvarom nu är sagdt, njute de, till dess delning försiggått, fritt fiske.

8 §.

Kronans enskilda fisken i saltsjön, insjöar och rinnande vatten vare såsom hittills kronan och hennes rättsinnehafvare förbehållna.

9 §.

I de fiskevatten, som höra till härads- eller sockenallmänningar, ege de, som i allmänningarne hafva del, rätt att fiska. Åker och äng vid stranden vare dock fria från intrång af de fiskande, då annan utväg finnes att komma till fiskevattnet; i annat fall skall ersättning gifvas för skada och intrång.

Allmänningsfiske må af delegarne för gemensam räkning utarrenderas, der i enlighet med gällande föreskrifter om allmänningens förvaltning beslut derom fattas.

10 §.

Oskift fiskevatten må alla, som deri ega del, bruka efter ty de kunna sämjas. Sämjas de ej, lägge rätten dem emellan, huru fisket

utan förfång för någon af dem må nyttjas. Fiskebyggnad hafve ock en hvar lof att uppföra allt efter som han eger del i samfälligheten och lägenhet dertill finnes. Är ej lägenhet för hvarje delegare att uppföra särskild fiskebyggnad, bjude den, som vill bygga, de öfrige att deltaga; vilja de ej, och pröfvar rätten, att byggnaden kan göras utan skada för dem, bestämme rätten, på hvad sätt, vilkor och tid byggnaden må uppföras och nyttjas.

I oskift fiskevatten må ej en delegare utan de fleste öfriges samtycke upplåta fiskerätt åt någon, som ej är delegare.

11 §.

Varder jord åt någon till bruk upplåten, nyttje brukaren, der ej annorledes aftalas, det fiske, som till jorden hör.

12 §.

Är genom urminnes häfd eller genom särskildt stadgande, aftal, dom eller skattläggning eller på annat lagligt sätt annorledes än ofvan sägs bestämdt om någons rätt till fiske, vare det gällande.

Der å viss ort de fiskande af ålder oklandradt utöfvat fiske eller agntägt vid annans strand annorledes än i denna lag är medgifvet, vare de vid sådan rätt bibehållne.

13 §.

Om Lapparnes rätt till fiske i vissa delar af riket gälle hvad särskildt är stadgadt.

14 §.

Fast eller rörlig fiskeredskap, som kan hindra fisken att framgå, må ej utsättas i kungsådra.

I elf, ström, å eller sund, der kungsådra ej finnes, men fisken har sitt dref, skall en sjettedel af bredden i djupaste vattnet lemnas fri från redskap, hvarom nyss är sagdt, der ej Konungens befallningshafvande efter rättegandes och sakkunnigs hörande gifver lof till redskapens användande. Är i ty fall fråga om fiskebyggnad, som kan förorsaka uppdamning, lände jemväl till efter rättelse hvad derom är särskildt stadgadt.

15 §.

Der elf, ström eller å utfaller i hafvet eller insjö, eller vidtager från insjö eller större vattendrag, må ej i det djupaste vattnet utsättas sådan redskap, som i 14 § omförmäles.

16 §.

Eger någon särskild rättighet att för fiske stänga led eller ådra, hvarom i 14 eller 15 § stadgas, njute den rättighet till godo.

17 §.

Finnes uppenbart, att led eller ådra, hvarom i 14 eller 15 § för-
mäles, blifvit medelst fiskeredskap olagligen stängd, och följer ej rättelse
genast, efter det tillsägelse skett, ege på ansökan af den, som men lider,
utmätningssmannen i orten och å landet jemväl länsmannen, äfven om
han ej är satt till utmätningssman, att, sedan han med ojäfvigt vittne
hållit syn å stället, meddela nödig handräckning på den tredskandes
bekostnad.

18 §.

Fiskar någon utan lof i fiskevatten, der han ej eger rätt till det
idkade fisket, vare hvad han dervid fångat eller, der det ej kan tillrätta-
skaffas, dess värde förverkadt till fiskevattnets innehafvare eller, då
fångsten skett i allmänt kronofiske, till åklagaren.

19 §.

Anträffas å bar gerning någon, som olofligen fiskar i annans fiske-
vatten, må den, som fiskevattnet eger eller innehafver, eller hans folk
af den fiskande taga båt, redskap eller annat till vedermåle och pant
och behålla det, till dess han rätt för sig bjuder. Der fråga är om all-
mänt kronofiske eller allmäningsfiske, tillkommer sådan rätt allmän
åklagare, så ock den, hvilken eger fisket nyttja.

20 §.

Fordrar någon i fall, hvarom i 3 eller 9 § sägs, ersättning för
skada eller intrång, och är det ostridigt, hvilken därför bör svara, varde,

der den, som lidit skadan eller intrånget, det äskar, frågan efter syn och uppskattning pröfvad af tre ojäfvige skiljemän, bland hvilka en utses af hvardera parten och de sålunda utsedde tillkalla den tredje. Tredskas den, mot hvilken anspråket väckes, att utse skiljeman, eller kunna de utsedde ej förena sig om valet af den tredje, ege domaren eller öfverexekutor eller utmätningsmannen i orten att på ansökan af den, som anspråket väckt, om valet förordna.

Part, som ej nöjes med hvad de fleste skiljemännen säga, eger att draga tvisten under rättens pröfning, så framt han sin talan instämmer inom nittio dagar från det skiljemännens beslut honom tillställes; och skall i beslutet lemnas tydlig hänvisning om hvad den missnöjde har att iakttaga för tvistens dragande under rättens pröfning. Beslutet skall, änskönt någondera parten vill söka domaren, gå i verkställighet, der ej domaren eller öfverexekutor annorlunda förordnar.

Vill den, som ersättning fordrar, hellre genast lita domstol än skiljemän till, stånde det honom öppet.

21 §.

Fiskeriidkare vare berättigade att å de kronans stränder, skär och holmar, hvarom i 1 § sägs, i mån af tillgång utan afgift erhålla upplåtelse af mark för uppförande af boningshus, bodar och beredningshus, byggnad af fartyg samt förfärdigande af kärl och redskap; och ege Konungens befallningshafvande att för sådant ändamål anvisa nödigt område.

Å kronomark, invid hvilken allmänt kronofiske finnes, må de fiskande med tillstånd af Konungens befallningshafvande eller, der fråga är om kronopark, af domänstyrelsen, uppsätta bodar mot afgift, som pröfvas skälig.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1897.

Förslag

till

Lag**angående förändrad lydelse af 24 kapitlet 14 § strafflagen.**

Härigenom förordnas, att 24 kapitlet 14 § strafflagen skall erhålla följande förändrade lydelse:

Den, som olofligen fiskar i annans fiskevatten eller sätter ut fast fiskeredskap i vatten, der fiskerätt tillkommer hvarje svensk undersåte, eller genom gräfning eller annorledes drager till sig annans fiske eller genom stängsel eller fiskeredskap afhåller fisk från annans fiskevatten, dömes till böter. Missbrukar delegare sin rätt i samfäldt fiske; vare bot högst etthundra riksdaler.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1897.

Förslag

till

Lag

angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880.

Häri genom förordnas, att 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880 skola erhålla följande förändrade lydelse:

6 §.

Ej må i vattendrag så byggas, att genom uppdämning eller annorledes men tillskyndas någon, som ofvan eller nedan eger jord, vattenverk, fiske eller annan egendom; och skall förty vattenverk, der hinder i vattnets lopp kan lända till men för annan, vara så inrättadt, att tillräckligt aflopp för vattnet samt fri upp- och nedgång för fisken kunna beredas, när sådant är af nöden.

Är jord, som kan genom uppdämning sättas under vatten eller deraf skadas, af den beskaffenhet, att den genom uppdämningen derå skeende skada prövas vara ringa mot den nytta, som af uppdämningen vinnes, må dock uppdämning kunna ske mot ersättning, motsvarande fulla värdet och hälften derutöfver. Lag samma vare, der skada, som genom dambyggnad tillskyndas fiske, finnes vara ringa mot nyttan af byggnaden.

24 §.

Hvad i 7, 8 och 16 §§ sägs om vattenbyggnad skall i tillämpliga delar lända till efter rättelse jemväl i fråga om fiskebyggnad.

Angående fiskebyggnad, som kan förorsaka uppdamning, gälle ock hvad i 10 § sägs om vattenverk samt i 6, 21 och 22 §§ om vattenbyggnad i allmänhet.

Om fiskerättighet och hushållning med fiskevatten är särskildt stadadt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1897.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:ts
Konungen å Stockholms slott den 23 november 1894.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: friherre ÅKERHIELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre RAPPE,
CHRISTERSON,
WERSÅLL.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet
föredrog statsrådet Groll vidare:

10:o.

Den af Kongl. Maj:t den 1 juni innevarande år tillsatta komiténs
för afgifvande af förslag till lag angående fisket underdåniga skrifvelse
den 15 i denna månad, hvarmed öfverlemnats af komitén utarbetade
förslag till

lag angående rätt till fiske;
lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i kongl. förordningen
om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880; samt
lag angående förändrad lydelse af 24 kapitlet 14 § strafflagen.

Statsrådet tillstyrkte, att Kongl. Maj:t måtte, för det ändamål 87 §
regeringsformen omförmälde, infordra Högsta domstolens yttrande öfver
berörda förslag.

Till hvad statsrådet sålunda tillstyrkt behagade
Hans Maj:t Konungen lemna bifall.

Ex. protocollo:

Aug. Alströmer.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet i Kongl. Maj:ts
högsta domstol torsdagen den 21 mars 1895.*

Första rummet.

Närvarande:

Justitieråden: HERNMARCK,
 AHLGREN,
 ÅBERGSSON,
 HERSLOW,
 NORBERG,
 ISBERG,
 CLAËSON.

Sedan jemlikt högsta domstolens beslut den 14 december 1894 handlingarna rörande de till högsta domstolen för afgifvande af utlåtande öfverlemnade förslag till

- 1:o) lag om rätt till fiske;
- 2:o) lag angående förändrad lydelse af 24 kap. 14 § strafflagen, samt
- 3:o) lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880, emellan högsta domstolens ofvan bemälda ledamöter cirkulerat, så företogs nu detta ärende till slutlig behandling; varande ett tryckt exemplar af förslagen bilagdt detta protokoll.

Under granskningen af ifrågavarande förslag framställdes inom högsta domstolen följande anmärkningar, nemligen vid

- 1:o) *förslaget till lag om rätt till fiske.*

Ingressen.

Justitieråden *Herrmarck*, *Åbergsson*, *Herslow*, *Isberg* och *Claëson* ansågo stadgandet i 26 § af gällande fiskeristadga vara af allmän lags natur; och då den rätt, som genom sagda lagrum tillerkändes köpare af fiskevaror, torde tillkomma honom utan att sådant uttryckligen utsades i lagen, tillstyrkte justitieråden att nämnda paragraf genom nya lagen upphäfdes.

1 §.

Justitierådet *Isberg* anförde: Då förslagets mening lär vara, hvad äfven med afseende å förhållandena synes lämpligast, att undantag från förbudet att i fiskevatten, hvarom här är fråga, bygga eller utsätta fiskegårdar, ryssjor eller annan dylik fast fiskredskap skall kunna af Konungen medgifvas icke allenast i särskilda fall, utan äfven generelt, genom bestämmelser gällande för vissa orter, men detta, enligt min åsigt, icke med erforderlig bestämdhet uttryckes genom de i paragrafen använda ordalag, hemställer jag att förslaget i denna del måtte förtydligas.

2 §.

Justitierådet *Claëson* utlät sig: Genom det till de äldre stadgandena i denna paragraf föreslagna tillägg: »så ock i de fjärdar, som åt något håll äro öppna mot hafvet» synes paragrafen icke hafva vunnit något nämnvärdt i tydlighet mot förut. Och detta tillägg torde i visst fall innebära en verklig inskränkning i strandegares nuvarande enskilda fiskerätt. Om nemligen en fjärd blott har en smal öppning mot hafvet, synes enligt nu gällande bestämmelser fiskerätten i fjärden böra tillkomma dem, som ega stränder och holmar deromkring; hvaremot det föreslagna tillägget skulle verka derhän, att strandegarne ej finge hafva enskild fiskerätt i fjärden längre ut än inom de i paragrafen föreslagna mått. Jag hemställer, att nämnda tillägg uteslutes.

Justitierådet *Isberg* yttrade: Stadgandet i första stycket af denna paragraf, att saltsjöfisket inomskärs tillhör dem, som ega stränder och holmar omkring fiskevattnet, innehåller visserligen ej annat, än hvad för närvarande finnes i föreskrifvet i 2 § af 1852 år fiskeristadga. Men då detta lagrum i hög grad lider af obestämdhet, och jag icke lyckats göra klart för mig, huru detsamma rätteligen bör tillämpas, anser jag mig

icke kunna, då fråga nu föreligger om stiftande af ny lag i ämnet, tillstyrka, att stadgandet bibehålles oförändradt. Der det gäller smärre vattenområden, som omslutas af stränder och holmar, hörande till en och samma by eller ett och samma skifteslag, erbjuder stadgandet väl ingen nämnvärd svårighet; fisket tillhör i sådant fall i sin helhet byn eller skifteslaget, af hvars egor fiskevattnet omgifves. Men annat är förhållandet i afseende å de talrika större hafsfjärdar, som förekomma i våra skärgårdar och som, med en vidd ofta af hela eller halfva mil, omgifvas af stränder och holmar, hörande till flera olika, kanske inom skilda socknar belägna, byar eller skifteslag. Visserligen läser äfven i dessa fall så mycket vara klart, att, enligt stadgandet, de omgifvande byarnes eller skifteslagens fiskerätt upptager hela den af deras stränder omslutna fjärden, så att icke i någon del af denna fisket står öppet för hvilken svensk medborgare som helst; men för bedömande af rättsförhållandet de särskilda byarne eller skifteslagen inbördes emellan lemnar stadgandet ingen ledning. En sådan läser ej heller vara att hemta från bestämmelsen i 12 kap. 4 § jordabalken, att by, som ligger vid ändan eller å sido vid stora sjöar, eger del i sjö eller holme efter sin rågång och bolstad. Detta lagrum läser nemligen få antagas afse endast insjöar och skulle i allt fall visa sig vara praktiskt oanvändbart i fråga om bestämmandet af särskilda byars eller skifteslags fiskeområden i större hafsfjärdar inom vår söndersplittrade skärgård.

Ett annat sätt att se saken vore att betrakta fisket i hela fjärden såsom en samfällighet för alla byar eller skifteslag, som deromkring egde stränder eller holmar. Ordalagen i stadgandet innebära visserligen icke något stridande mot en sådan uppfattning, men densamma torde dock icke hafva vunnit insteg hos allmänheten. Det skulle helt visst af strandegarne på ena sidan af en hafsfjärd betraktas såsom ett verkligt intrång i deras fiskerätt, om egaren till de kanske en hel mil aflägsna, till annan by eller annat skifteslag hörande stränderna på andra sidan fjärden toge sig för att bedrifva fiske vid de förras strand.

Under dessa förhållanden anser jag det af behofvet påkalladt, att i den nya lag om rätt till fiske, som nu är i fråga, närmare än nu är fallet angifvas de grunder, som skola anses bestämmande för särskilda strandegares rätt till fiske inomskärs. För egen del tilltror jag mig visserligen icke, i saknad af tillräcklig kännedom om lokala förhållanden och erforderlig sakkunskap rörande på fisket och dess utöfning i öfrigt inverkan omständigheter, att afgifva ett bestämdt förslag uti ifrågasvarande afseende, men hemställer emellertid till öfvervägande, huruvida icke saken kunde ordnas så, att hvarje strandegare tillerkändes ute-

slutande rätt till fisket utanför hans strand till visst afstånd derifrån, möjligen så långt landgrundet, beräknadt efter de i andra stycket af paragrafen föreslagna bestämmelser, sträckte sig, och att fisket i det öfriga området af vattnet, eller det, hvartill den sålunda bestämda strandfiskerätten icke sträckte sig, betraktades såsom en, skifte ej underkastad, samfällighet för alla strandegarne gemensamt. Genom bestämmelser i sådan riktning blefve åtminstone i lagen angifven en grund, efter hvilken området för den ene strandegarens fiskerätt kunde skiljas från den andres, och, om än svårigheter skulle visa sig vid tillämpningen, blefve dessa dock vida mindre, än om ofvan omförmälda stadganden i 12 kap. 4 § jordabalken komme i fråga att tillämpas. Dessutom torde en anordning sådan som den af mig nu omnämnda komma ganska nära den uppfattning af fiskerätten, som med nuvarande lagstiftning faktiskt gjort sig gällande hos skärgårdsbefolkningen.

3 §.

Justitierådet *Clässon*, med hvilken justitieråden *Hernmarck*, *Åbergsson*, *Herslow* och *Isberg* förenade sig, afgaf följande yttrande: I 3 § andra stycket af 1852 års fiskeristadga förekommer den bestämmelsen, att vid notdrägt för fångande af sådan hafsfisk, som går till stränderna i stora stim, strandegaren är berättigad, ifall han vill i fisket deltaga, att sjelf bestämma den ordning, hvari hans not må dragas. Denna företrädesrätt är icke bibehållen i lagförslaget. Såsom skäl härför har anförts att den komité, hvilken den 29 juli 1892 erhållit uppdrag att upprätta förslag till ordningsstadga för hafsfisket vid kusten af Göteborgs och Bohus län, skulle komma att föreslå borttagande af nämnda företrädesrätt. Under föredragningen i högsta domstolen af det nu behandlade lagförslaget har tillika blifvit antydt, att samma komité lär vara betänkt på att för det fall, då fråga är om långvariga vadstäng för sill, hemställa om införande af så kallad landlott till strandegaren. Bibehålles icke nämnda företrädesrätt i denna lag, och varder ej heller samtidigt dermed stadgande meddeladt om landlott, blir strandegaren utan vederlag beröfvad en rätt, som han enligt gällande lag eger. Något skäl härtill synes icke förefinnas. Och då för öfrigt ej heller, mig veterligen, fullständig utredning föreligger derom, att den gamla företrädesrätten blott har betydelse i afseende å sillfisket, tillstyrker jag, att nämnda rätt bibehålles i dess nuvarande omfattning. Skulle framdeles vid behandling af förslag till lag om rätt att hålla sill instängd med vad det befinnas lämpligt att utbyta företrädesrätten mot landlott, kan ju sådant ske genom

att för de fall, då landlott vid sillfiske skall lemnas, suspendera stadgandet om strandegares företrädesrätt vid notdrägt.

4 §.

Justitierådet *Isberg* anförde: Uttrycket *fiske med krok eller ref* omfattar efter orden äfven fiske såväl med ståndkrok som långref och möjligen äfven fiske med s. k. drag. Emellertid har tvekan ofta försports, huruvida stadgandet verkligen afsåge att till intrång för strandegaren tillåta nämnda fiskesätt, af hvilka de begge förstnämnda äro synnerligen effektiva, och fiske med drag lätt kan föranleda skada och rubbning af i fiskevattnet utsatta nät och skötar. För min del anser jag, att dessa fiskesätt böra uteslutande förbehållas egaren af fiskevattnet, och hemställer att paragrafen i öfverensstämmelse härmed ändras.

Enligt förslaget skulle krokfiske få af hvarje svensk medborgare utöfvas *å djup i yttre skärgården och i hafsbandet*. Hvad med detta från 1852 års fiskeristadga bibehållna uttryck rätteligen afses, torde ej kunna på ett tillfredsställande sätt förklaras. Redan vid granskningen af förslaget till 1852 års stadga fäste högsta domstolen uppmärksamheten på det obestämda och tvetydiga deri, och för egen del har jag ej kunnat för mig fullt utreda hvad med detsamma åsyftas. Till följd häraf kan jag ej heller tillstyrka, att det bibehålles i den tillämnade nya lagen. I fråga om hvad som bör sättas i stället, synes det mig närmast öfverensstämma med sakens natur och den tanke, som kan förmodas hafva legat till grund för nuvarande stadgandet, att lemna allmänheten tillstånd att utöfva fiske af ifrågavarande art endast i sådana delar af saltsjön inomskärs, som ligga utanför stränders och holmars landgrund, beräknadt efter de i andra stycket af 2 § i fråga om strandfiskerätten vid öppna hafsstranden och utom skären meddelade bestämmelser, eller, om saltsjöfisket inomskärs ordnas efter det förslag, jag uppkastat vid 2 §, utanför det område, som i enlighet dermed kan vara strandegarne särskildt förbehållet.

5 §.

Justitierådet *Claëson* yttrade: De här begagnade ordalag kunna möjligen föranleda till den missuppfattning att äfven med strandtomt i stad såsom regel följer rätt att utan intrång nyttja fiskevattnet invid tomten. För att förebygga sådant hemställer jag, att i denna paragraf må införas det i 8 § af 1852 års fiskeristadga befintliga stadgande,

hvilket nära öfverensstämmer med de redan i 3 kapitlet 4 § af 1766 års fiskeristadga nyttjade uttryck.

7 §.

Då af ordalagen i förevarande § icke med erforderlig tydlighet framginge, huruvida den pröfning, som af de administrativa myndigheterna bör meddelas rörande sökt tillstånd att utöfva fiske i här afsedda fiskevatten äfvensom afgälden därför, skulle anses slutligen bindande, eller om vederbörande, derest han ansåge sin rätt vara genom de administrativa myndigheternas beslut träd för nära, egde att oberoende af sådant beslut, vid domstol göra gällande sina anspråk mot kronan uti ifrågavarande afseende, hemställde justitierådet *Isberg* att paragrafen måtte omredigeras, så att förenämnda otydlighet undanröjdes.

Justitieråden *Hernmarck*, *Abergsson* och *Isberg* ansågo, att, då, på sätt af motiven till förslaget jemväl framginge, med det i första stycket af förevarande § förekommande ordet »allmänningar» ej kunde här afses annan jord än skogsmark, som blifvit upplåten till bergshandteringens understöd, men innehafvare af dylik mark torde ega uteslutande rätt att å dertill hörande områden idka fiske, nämnda ord borde ur §:n uteslutas.

12 §.

Justitierådet *Isberg* utlät sig: Andra stycket af denna § har, enligt hvad motiven visa, tillagts för att bereda hemul i lagen åt sedvanor, som på vissa orter skulle utbildat sig i strid emot de lagbestämmelser, som alltsedan 1766 varit och fortfarande äro gällande i fråga om strandegares fiskerätt. Tillägget innebär att, om det kan visas, att under en längre tidrymd tillbaka främmande personer fiskat inom område, der lagen tillerkänt strandegaren uteslutande fiskerätt, utan att utredning vinnes derom, att strandegaren någonsin talat å det sålunda i hans fiskevatten utöfvade fisket, strandegaren skall vara förlustig sin berörda rätt och fisket derstädes för framtiden stå öppet för en och hvar. Så länge nu gällande lag kvarstår, kan en sådan strandegare när som helst återtaga utöfningen af sin af lagen erkända rätt och förbjuda en och hvar att inom området för hans landgrund bedrifva fiske; men om förslaget blifver lag, är denna utväg honom betagen, och han är skyldig tåla, icke blott att de, som förut opåtaladt gjort intrång i hans fiskerätt, dermed fortfara, utan ock att hvilken annan som helst, som förr eller senare kan känna sig hugad att nyttja fiskevattnet utanför hans strand,

derstädes bedrifver fiske. Såsom skäl för denna, åtminstone i formelt hänseende betydande inskränkning i enskildes bestående rättigheter har komitén åberopat dels den omständigheten, att i vissa delar af kustlandskapen, särskildt Bohus län samt Skåne, Halland och Blekinge, fiskeristadgans bestämmelser om enskild strandfiskerätt icke tillämpats, i det vid sidan af den skrifna lagen den uppfattningen sedvanemässigt gjort sig gällande, att fisket vore mer eller mindre fritt för allmänheten, dels vigten deraf att landets fiskarebefolkning blefve genom lagstiftningen tryggad i utöfningen af det fiske vid annans strand, som densamma på grund af dessa sedvanor hittills utöfvat, — ett fiske, som i vissa fall skall hafva föranledt uppkomsten eller åtminstone utgöra den nödvändiga förutsättningen för beståndet af åtskilliga bland landets större fisklägen. — Vigten af dessa skäl och betydelsen af den närmare utredning komitén lemnat angående hithörande förhållanden bör visserligen icke underskattas; men det synes mig dock i hög grad betänkligt att söka ordna saken genom en allmän bestämmelse af den art, som nu föreslagits. Enligt densamma skulle det blifva domstolen, som i hvarje särskildt fall hade att pröfva, huruvida lagens allmänna bestämmelser angående strandfiskerätten voro tillämpliga, eller om på grund af sedvana af ofvan omförmälda beskaffenhet fisket vore att anse såsom fritt. Men tvister om tillvaron af sedvana af den art, hvarom här är fråga, torde kunna hänföras till dem, der utsigterna för ett materiellt riktigt domslut äro vida mindre än i allmänhet är fallet. Det ligger nemligen nära till hands att antaga, att en strandegare, utan att hafva för afsigt att uppgifva sin enskilda fiskerätt och utan att i sjelfva verket uppgifva densamma, tid efter annan af särskilda orsaker såsom hänsyn till grannar och andra, som stå i närmare förbindelse med honom, fiskets bedrifvande på ett för honom föga hinderligt sätt m. m., lemnar intrång i hans fiskerätt opåtaladt, och det skall till följd häraf i många fall blifva lätt för den, som vill göra sedvana gällande, att visa, att främmande vid upprepade tillfällen under den ena tidsperioden efter den andra fiskat i en strandegares fiskevatten, utan att åtal derå följt, under det att å andra sidan det till följd af sakens natur ställer sig synnerligen svårt för strandegaren att styrka att han eller hans företrädare, oafsedt nämnda förhållande, häfdat sin enskilda fiskerätt. Jag befarar därför att förslaget, om det blefve lag, skulle i flera fall komma att föranleda verkliga rättskränkingar. Och blifver än detta ej fallet, torde det likväl vara att förutse, att det nya stadgandet, som väl kan tänkas föranleda uppkomsten af i brokig blandning om hvarandra liggande fria och enskilda fisken, ofta skall komma att missbrukas såsom förevändning för obe-

hörigt bedrifvande af fiske i annans fiskevatten och således tvingä strandegaren att anlita domstolarne för att vinna erkännande åt en rätt, som eljest aldrig skulle blifvit satt i fråga.

Dessutom är det att märka, att det föreslagna stadgandet går längre, än dess grund i sjelfva verket föranleder. Det har, såsom redan anmärkts, tillkommit för att bereda de fiskande trygghet i utöfningen af det fiske, de hittills bedrifvit; och för detta ändamål synes det hafva varit tillräckligt att stadga, att, der fiske under de i förslaget angifna förutsättningar hittills utöfvats i annans fiskevatten af fiskarebefolkningen å ett visst fiskeläge eller en viss plats, befolkningen å detta läge eller denna plats skulle fortfarande ega rätt att fiska i samma vatten. Men förslaget låter sådant strandfiske stå öppet icke blott för dem, som förut begagnat sig af detsamma, utan äfven för alla andra och innebär således, enligt min tanke, en onödig inskränkning i strandegarens rätt, på samma gång som det bereder möjlighet för en menlig konkurrens för de fiskande sjelfva. Det måste dessutom ur principiell synpunkt alltid betraktas såsom mindre tillfredsställande, om lagen tilläte att kanske ett helt fiskeläge tilltvingade sig fiskerätt i ett enskildt fiskevatten, der dess befolkning aldrig förut fiskat, allenast på den grund, att strandegaren af ålder låtit grannar eller andra närboende oklandradt bedrifva fiske derstädes.

På grund af hvad sålunda anförts, anser jag mig icke kunna tillstyrka tilläggsbestämmelsen i andra stycket af förevarande §.

Justitierådet *Herslow* anförde: Ehuru den i 9 § af nu gällande fiskeristadga meddelade föreskrift, att en på urminnes häfd, aftal, dom eller annan laglig rättsgrund fotad inskränkning i strandeganderätten icke må göras större, än tillgodonjutandet af den särskilda rättigheten oundgängligen kräfver, icke innefattar något annat, än hvad från rätts-teoretisk synpunkt måste betraktas såsom sjelfklart, torde dock sagda föreskrift väl försvara sin plats såsom en, enligt hvad erfarenheten visat, väl behöfzig erinran, att hvarje sådan särskild rättighet, hvarigenom den strandegaren eljest förbehållna uteslutande rätt till fiske inskränkes, bör utöfvas på det för strandegaren skonsammaste sätt och så, att han icke lider intrång i hvad honom i öfrigt med rätta tillkommer. Derföre synes mig af praktiska skäl en dylik föreskrift icke heller böra saknas i det ifrågavarande lagförslaget.

14 §.

Då förbudet i första stycket af denna § äfven afsåge dragande af

not i kungsådra, men ordet »utsättas» ej väl passade in derpå, hemställde justitieråden *Herslow* och *Isberg*, att detta ord utbyttes mot ett lämpligare uttryck.

Justitierådet *Åbergsson* yttrade: För min del kan jag icke godkänna de i denna § föreslagna stadganden, så vidt de, på sätt komiterades motiv antyda, afse totalt förhindrande af fiskes bedrifvande med rörlig fiskredskap i kungsådra. Att begagna rörlig redskap på sådant sätt, att den med lika verkan som fast redskap afstänger kungsådran, bör vara förbjudet. Så kan det t. ex. icke anses lagligt att i kungsådra hålla not eller nät stadigt utsatta på sådant sätt, att de göra samma tjänst, som en fiskegård eller ryssja. Deremot bör icke notdragning i kungsådra förbjudas i ändamål att skydda ofvanliggande fiskerättsegares intresse. Ett sådant förbud skulle, synes det mig, vara liktydigt med ett monopol för de ofvanför i elfven liggande, att få ensam bedrifva ett vinstgifvande fiske, under det att de nedanför liggande skulle vara inskränkta till det grundare vattnet på sida om kungsådran. Möjligen bör den civila lagen innehålla föreskrift om rätt för Konungens befallningshafvande att, till bevarande af ofvan liggande strandegares fiskerätt, meddela ordningsföreskrifter rörande sättet för fiskets bedrifvande i kungsådra, då fråga är om idkande af sådant fiske på annat sätt än medelst fiskebyggnad eller fast fiskeredskap.

18 §.

Högsta domstolen ansåg, att för åvägbringande af öfverensstämmelse med hvad i 21 § jagtstadgan vore föreskrifvet och till undanrödjande af tvifvelsmål vid lagens tillämpning, borde till förevarande § göras det tillägg, att, om det fångade ej kunde i användbart skick tillrättaskaffas, skulle dess värde ersättas.

21 §.

Justitierådet *Isberg* åberopade hvad justitierådet anmärkt vid 7 §.

Justitierådet *Isberg* ville slutligen hafva erinrat, att, med hänsyn till terminologien i den under sistlidet är utfärdade lagen om förvärfvande och förlust af medborgarerätt, det på åtskilliga ställen i förevarande lagförslag förekommande uttrycket »svensk undersåte» lämpligen borde utbytas mot »svensk medborgare».

2:o) förslaget till lag angående förändrad lydelse af 24 kapitlet 14 § strafflagen.

Då förbudet att i det för alla svenska undersåtar öppna fiskevattnet utsätta fast fiskeredskap, enligt hvad ordalydelsen af 1 och 6 §§ i förslaget till lag om rätt till fiske utmärker samt motiveringen till det nu ifrågavarande förslaget jemväl framhåller, icke vore afsedt att vara oinskränkt, utan skulle omfatta allenast vissa slag af fast fiskeredskap, ansågo justitieråden *Hernmarck*, *Abergsson*, *Herslow*, *Isberg* och *Claëson*, att sistnämnda förslag tarfvade en förändrad redaktion, öfverensstämmande med verkliga meningen. Likaså syntes det i första raden af förslagets andra stycke insatta kommatecken emellan orden »fiskevatten» och »eller» rätteligen böra utgå.

Angående uttrycket »svensk undersåte» åberopade justitierådet *Isberg* hvad han derom yttrat i förslaget till lag om rätt till fiske.

Justitierådet *Abergsson* anförde vidare: Till följd af hvad jag yttrat vid 14 § i förslaget till lag om rätt till fiske, hemställes, att det föreslagna stadgandet om straff för den, som genom fiskeredskap afhåller fisk från annans fiskevatten, måtte utgå eller åtminstone modifieras sålunda, att det icke blifver tillämpligt på begagnande i eget fiskevatten af hvarje slags fiskeredskap, utan allenast kommer att gälla i det fall, att en fiskerättsegare begagnat fiskeredskap af sådan beskaffenhet eller på ett sådant sätt att den medför samma verkan, som ett stadigvarande stängsel.

3:o) förslaget till lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880.

6 §.

Justitierådet *Isberg* afgaf följande yttrande: Skada å fiske torde kunna förorsakas af byggnad i vattendrag dels derigenom, att fisken hindras i sin gång upp och ned i vattendraget, dels genom den förändring i vattenståndet, som af byggnaden åstadkommes. Hvad skada af sistnämnda beskaffenhet angår, så lär sådan icke vara att befara i andra fall, än derest fråga skulle förekomma om uppförande af vattenbyggnad af sådan beskaffenhet, att ofvanför liggande forsar eller vattenfall, der fiske bedrefves, eller fiskeverk genom bakvatten försämrades eller vattenståndet nedanför under längre tider i betydligare mån förminskades; och i dessa fall äro, enligt min åsigt, bestämmelserna i första

stycket af förevarande § enligt dess nuvarande lydelse fullt tillämpliga och äfven tillräckliga till förekommande af skada för fiskeegaren af den beskaffenhet, som sist omnämndes. Beträffande åter frågan om och i hvad mån af hänsyn till fisket vattenled för fiskens gång bör vid byggnad i vattendrag lemnas öppen (hvarom det förslag, som låg till grund för gällande vattenrättsförordning innehöll särskild, i förordningen dock ej upptagen föreskrift) lära inga andra bestämmelser gälla än de, som innefattas i 2 kap. fiskeristadgan. Om derföre, såsom nu är ifrågasatt, dessa bestämmelser upphävas genom den föreslagna lagen om rätt till fiske, och i denna upptagas motsvarande föreskrifter endast ifråga om sådana vattenbyggnader, som uppföras för bedrivande af fiske och icke föranleda uppdamning, är det klart att särskilda stadganden i detta hänseende erfordras beträffande andra vattenbyggnader; och synas dessa föreskrifter lämpligen kunna, såsom komitén föreslagit, meddelas genom tillägg till 6 § af vattenrättsförordningen. Då emellertid, på sätt komitén äfven vid affattningen och motiveringen af 14 § i förslaget till lag om rätt till fiske antagit, hinder för afstängande af vattenled af hänsyn till fisket icke lärer böra anses förefinnas i andra fall än, då fråga är om vattendrag, der fisken har sin vandring till eller från lekplats eller eljest i afsevärd mängd stryker fram, synes det erforderliga tilläggsstadgandet endast böra gå ut på att förekomma, att icke i dylika fall fiskens gång förbi vattenbyggnad obehörigen hindras.

På grund häraf hemställer jag, att första stycket af förevarande § bibehålles oförändradt enligt dess nuvarande lydelse, och att ett nytt stycke inskjutes, deri stadgas, att, om vattenverk uppföres å ställe, der fisken har sitt dref, sådana anordningar skola vid vattenverket vidtagas, att fri upp- och nedgång för fisken derigenom beredes. Godkännes detta, och delar man den uppfattning, jag ofvan uttalat angående de fall, då skada å fiske, annorledes än genom hinder i fiskens gång, kan anses uppstå af byggnad i vattendrag, torde det af komitén föreslagna tillägg till andra stycket af 6 § icke vara af behovet påkalladt.

För den händelse komiténs förslag skulle anses böra följas, lärer dock uppmärksamheten böra fästas derpå, att, då damlucka i förslaget till förevarande § angifves såsom en bland de anstalter, hvilka kunna vidtagas för att bereda fri gång för fisken, detta uttryck, hvilket för närvarande i vattenrättsförordningen endast användes för att beteckna en inrättning afsedd för vattenståndets reglerande, får en ändrad betydelse icke blott i 6 § utan äfven på öfriga ställen i förordningen, der det förekommer, samt att till följd häraf, och med hänsyn till förslagets formulering i öfrigt, tvekan kan uppstå, huruvida icke, sedan förslaget

blifvit lag, stadgandet i 11 § skall så förstås, att damluckor — äfven de vid redan tillkomna vattenbyggnader befintliga — böra hållas öppna icke blott, såsom för närvarande är fallet, då behof uppstår att reglera vattenståndet, utan äfven när hänsyn till fiskeegares intresse att få hinder för fiskens gång undanröjdt kan anses påkalla sådant, något som väl icke kan antagas hafva varit meningen.

Justitierådet *Herslow* anförde: Med justitierådet *Isberg* är jag ense i så måtto, att jag med anledning af hvad 14 § i den föreslagna nya lagen om rätt till fiske innehåller beträffande elf, ström, å eller sund, der kungsådra ej finnes, anser det i första stycket af vattenrättsförordningens 6 §, enligt dess föreslagna förändrade lydelse, införda stadgande angående beredande af fri upp- och nedgång för fisken böra så omredigeras, att deraf med full tydlighet framgår, att samma stadgande afser allenast byggnader i sådant vattendrag, der fisken har sitt dref; och torde vid affattningen af sagda stadgande hänsyn jemväl böra tagas till angelägenheten att utmärka, att de i vattenrättsförordningen äfvensom i förordningen om ansvar för underlåtenhet att öppna damlucka den 30 december 1880 meddelade bestämmelser angående damlucka icke skulle ega tillämplighet å sådan å dambyggnad anbragt öppning, som hade till ändamål att bereda fri gång för fisken.

Ex protocollo:

Carl Boheman.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet fredagen den 14 fe-
bruari 1896,*

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve DOUGLAS,
Statsråden: friherre ÅKERHIELM,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre RAPPE,
CHRISTERSON,
WERSÅLL.
ANNERSTEDT,
Justitieråden: ÅBERGSSON,
WIJKANDER.

Efter gemensam beredning med statsrådet och chefen för civildepartementet anmälde chefen för justitiedepartementet statsrådet Annerstedt de af särskilde komiterade utarbetade förslag till lagar om rätt till fiske, om förändrad lydelse af 24 kap. 14 § strafflagen och om förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880 äfvensom högsta domstolens öfver förslagen afgifna yttrande; och anförde föredragande departementschefen:

En omarbetning af den gällande fiskerilagstiftningen har sedan länge varit i fråga. Den 22 maj 1878 aflät Riksdagen en underdånig skrifvelse med anhållan, att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta genom sakkunnige personer företaga en fullständig revision af fiskeristadgan den 29 juni 1852 samt öfriga författningar, som berörde fiskerinäringen. Såsom skäl för denna hem-

ställan anfördes hufvudsakligen, att fiskeristadgans bestämmelser icke i alla hänseenden egde den tydlighet, som vore önskvärd, samt i afseende å såväl ortförhållanden som fiskslag vore af alltför generell beskaffenhet, hvartill komme, att stadgans föreskrifter i allmänhet kunde anses vara af väl prohibitiv natur. Ifrågavarande skrifvelse blef den 22 januari 1881 föredragen inför Eders Kongl. Maj:t. Dervid erinrades, hurusom till de af Riksdagen anförda skäl för fiskerilagstiftningens omarbetande kommit ett nytt, nemligen det, att lagstiftningen angående vattenrätten genom åtskilliga under år 1880 utfärdade författningar undergått en omgestaltning, som påkallade vissa förändringar i fiskeristadgan. Med anledning af hvad sålunda förekommit täcktes Eders Kongl. Maj:t sistnämnda dag uppdraga åt en komité att, efter utredning af de verkningar 1852 års stadga utöfvat på fiskerinäringens utveckling, företaga den af Riksdagen begärda revisionen samt derefter afgifva författningsförslag i ämnet. Den sålunda tillsatta komitén afgaf den 3 mars 1883 betänkande med förslag till ny fiskeristadga. Detta förslag behandlade hufvudsakligen samma ämnen som beröras i 1852 års fiskeristadga. I förslaget förekomma alltså bestämmelser om rättighet till fiske såväl i saltsjön som i sötvatten, om vattenled för fiskens gång (större och mindre kungsådra) samt om hushållningen med fiskevatten. I de två förstnämnda hänseendena innehåller förslaget icke några mera väsentliga avvikelser från gällande stadganden, hvaremot bestämmelserna om fiskets vård i viktiga delar omarbetats.

Öfver ifrågavarande förslag infordrades yttranden från vederbörande embetsmyndigheter samt länens landsting. I vissa af de utlåtanden, som på grund häraf afgåfvos, uttalades den uppfattning, att samtliga fisket rörande stadganden af civillags natur borde afskiljas från fiskeristadgan, så att denna komme att omfatta endast föreskrifter om fiskets vård, en uppfattning, som under senare åren äfven inom riksdagen framträd. Vid ärendets föredragning inför Eders Kongl. Maj:t den 1 juni 1894 täcktes Eders Kongl. Maj:t finna, att för vinnande af nödig reda i de föreskrifter, som rörande fisket borde i allmänhet gälla, de bestämmelser, som vore af allmän lags natur, borde i en särskild lag sammanfattas och sålunda fullständigt skiljas från de ekonomiska och administrativa föreskrifterna i ämnet, i följd hvaraf åt en samma dag tillsatt komité lemnades i uppdrag att upprätta af underdånigt betänkande åtföljdt förslag till en sådan lag.

Till fullgörande af det sålunda meddelade uppdrag afgaf komitén den 15 november 1894 förslag till

- 1) Lag angående rätt till fiske;
- 2) Lag angående förändrad lydelse af 24 kapitlet 14 § strafflagen; samt
- 3) Lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880.

Efter nådig remiss till högsta domstolen af nämnda förslag har högsta domstolen den 21 mars 1895 öfver desamma afgifvit yttrande.»

Departementschefen tillkännagaf härpå, att han i samråd med chefen för civildepartementet funnit de i högsta domstolen mot förslagen framställda anmärkningar böra föranleda ändringar i vissa delar af förslagen och i öfverensstämmelse härmed låtit uppgöra förslag, afsedda att för Riksdagen framläggas.

Efter att härefter hafva redogjort för hufvudinnehållet af nyssnämnda tre komitéförslag jemte de af högsta domstolen öfver desamma afgifna yttranden samt för de af departementschefen öfversedda förslagen, yttrade departementschefen vidare:

»Med iakttagande af den anmärkning, högsta domstolens fleste ledamöter framställt vid ingressen till förslaget till lag om rätt till fiske, har 26 § af gällande fiskeristadga upptagits bland de lagrum, som genom denna lag skulle upphävas.

Från det i 1 § af samma förslag intagna förbud att i fiskevatten, hvarom der är fråga, utsätta fiskegård, ryssja eller annan dylik fast fiskeredskap bör, såsom af komitén anföres, undantag kunna af Konungen meddelas icke allenast i särskilda fall utan äfven genom bestämmelser, gällande för viss ort. Af en ledamot i högsta domstolen har emellertid blifvit anmärkt, att den af komitén föreslagna ordalydelsen icke tydligen utmärkte, att dylika allmänna undantagsbestämmelser skulle kunna meddelas. Med anledning häraf har åt paragrafens text gifvits en i så måtto förändrad lydelse, att, i fråga om de undantagsbestämmelser Konungens befallningshafvande eger meddela, uttryckligen utsäges, att desamma må afse allenast särskilda fall, vid hvilket förhållande någon tvekan icke längre lär kunna förefinnas derom, att jemväl mera omfattande undantag från förbudet kunna af Konungen medgifvas.

Med afseende å den i 2 paragrafens första stycke intagna, från nu gällande fiskeristadga öfverflyttade bestämmelsen att saltsjöfisket inomskärs tillhör dem, som ega stränder och holmar omkring fiskevattnet, har en bland högsta domstolens ledamöter yttrat, att i fråga om vattenområden, som omslötes af stränder och holmar, hörande till olika byar eller skifteslag, borde närmare än nu är fallet angifvas de grunder, som skulle anses bestämmande för de särskilde strandegarnes rätt till fiske, i hvilket hänseende denne ledamot hemställt, att hvarje strandegare borde erhålla uteslutande rätt till fiske utanför hans strand till visst afstånd derifrån, och att fisket i det vattenområde, hvartill den sålunda bestämda strandfiskerätten ej sträckte sig, skulle betraktas såsom en odelbar samfällighet för alla strandegarne. Häremot synes mig dock böra framhållas, att allmänna lagbestämmelser om de särskilda strandegarnes inbördes rättsförhållande i afseende å fisket ej kunna genomföras utan rubbning af bestående rättigheter och redan af detta skäl

ej torde böra ifrågasättas. Rörande omfånget af de särskilda strandegarnes fiskerätt i dylika fall har nemligen på de flesta ställen en viss uppfattning sedvanemässigt gjort sig gällande, och dylika lokala rättssedvanor, hvilka äro af alltför skiftande beskaffenhet att kunna införlifvas med den skrifna lagen, komme alltså i många fall att sättas ur kraft genom de allmänna regler, som skulle blifva i lagen intagna. Härtill kommer vidare svårigheten, för att ej säga omöjligheten, att uti förevarande hänseende uppställa regler, hvilka egna sig att tillämpas på alla de till utsträckning och geografisk beskaffenhet skiftande vattenområden, om hvilka här är fråga. Hvad särskildt beträffar den förordade bestämmelsen, att hvarje strandegare skulle ega uteslutande rätt till fisket utanför hans strand allenast inom en i lagen angifven gräns och det fiske, som ej på grund häraf tillkomme någon särskild strandegare, utgöra en odelbar samfällighet, synes densamma visserligen — om man bortser från de betänkligheter jag nyss uttalat mot genomförandet af hvarje allmän grundsats uti ifrågavarande hänseende — lämpa sig för de vidsträcktare vattenområden, som kunna få namn af fjärdar, men deremot föga egna sig för tillämpning på trängre fiskevatten.

Mot den i andra stycket af 2 § intagna bestämmelse, att strandegarnes enskilda fiskerätt vore begränsad till visst område icke allenast vid öppna hafsstranden och utom skären utan äfven i de fjärdar, som åt något håll vore öppna åt hafvet, har af en ledamot i högsta domstolen blifvit anmärkt, att denna bestämmelse i visst fall, nemligen då en fjärd hade blott en smal öppning mot hafvet, skulle innebära en verklig inskränkning i strandegarnes enskilda fiskerätt, hvilken för närvarande omfattade hela fjärden, men enligt förslaget komme att begränsas af de i paragrafen angifna mått. Denna uppfattning kan jag ej dela. En fjärd lär icke kunna anses ligga öppen mot hafvet, om den endast genom ett smalt sund eller en annan obetydlig öppning står i omedelbar förbindelse dermed, och det föreslagna tillägget lär alltså ej kunna i det angifna fallet inkräkta på någon strandegares rätt, hvaremot detsamma för vissa andra fall utan tvifvel innebär ett förtydligande af det nu gällande lagbudet.

Andra stycket af 3 § i komiténs förslag förutsätter, såsom af förslagets motiv närmare framgår, att särskilda lagbestämmelser om rätt att hålla sill innestängd med vad och om skyldighet att dervid utgifva så kallad landlott till strandegaren komme att meddelas. Då emellertid de af särskilda komiterade — den så kallade hafsfsfiskekomitén — afgifna förslag till lagar om rätt att hålla sill innestängd med vad och om upphäfvande, så vidt angår det bohuslänska sillfisket, af den rätt, som enligt 3 § fiskeristadgan tillkommer strandegare att bestämma den ordning, hvori hans not skall dragas, ännu icke kommit i det skick, att de kunna inför Eders Kongl. Maj:t föredragas, har,

på sätt högsta domstolens fleste ledamöter jemväl hemställt, den gällande bestämmelsen om strandegarens företrädesrätt i nyssnämnda hänseende åter upptagits i förevarande § af förslaget, hvaremot hänvisningen till särskild lagstiftning om vadstäng uteslutits.

Vid granskningen af förslagets 4 § har af en ledamot i högsta domstolen blifvit hemställt om vissa inskränkningar i den enligt nämnda § hvarje svensk undersåte medgifna rätten till fiske med krok eller ref å djup i yttre skärgården och i hafsbandet. Ifrågavarande bestämmelse förekommer emellertid i den nu gällande fiskeristadgan, och då mig veterligt hittills icke från strandegarnes sida försports någon klagan öfver densamma, synes den böra oförändrad öfvergå i den nya lagen.

Hvad af en ledamot blifvit vid 5 § anmärkt derom, att de i paragrafen begagnade ordalag kunde föranleda den missuppfattning, att äfven med strandtomt i stad följde rätt att nyttja fiskevattnet vid tomten, synes mig ej heller böra föranleda ändring i förslaget. Då nemligen stadgandena i 12 kap. 4 § jordabalken uppenbarligen ej äro tillämpliga på stadstomt, och det invid en dylik tomt belägna vattenområde följaktligen i allmänhet ej hör till tomten, synes det af komitén föreslagna uttryckssättet ej gifva anledning till det befarade missförståndet.

Den af tre ledamöter vid 7 § gjorda hemställan, att ordet allmänningar måtte ur paragrafen uteslutas, har jag ej kunnat biträda. Det kan nemligen ej med bestämdhet påvisas, att all mark, som är att hänföra till kronoallmänningar, blifvit till enskilde upplåten med uteslutande rätt till fiske för innehafvarne; och fall kunna alltså gifvas, då äfven i fråga om en kronoallmänning tillämpning af bestämmelserna i paragrafen kan förekomma.

Af ett justitieråd har vidare anmärkts, att af 7 paragrafens ordalag icke med erforderlig tydlighet framginge, huruvida den pröfning, som af de administrativa myndigheterna borde meddelas rörande sökt tillstånd att utöfva fiske i de i paragrafen afsedda fiskevatten äfvensom afgälden derför, skulle anses slutligen bindande, eller om vederbörande, derest han ansåge sin rätt vara genom de administrativa myndigheternas beslut träd för nära, egde att oberoende af sådant beslut vid domstol göra gällande sina anspråk mot kronan. Det i 7 § använda uttryckssättet synes mig emellertid tydligen utmärka, att de administrativa myndigheterna ega uteslutande befogenhet att pröfva, huruvida jemlikt förevarande § rätt till nyttjande af allmänt kronofiske bör medgifvas någon i häradet eller socknen boende, ett förhållande, som naturligtvis icke utesluter, att om någon på annan grund än den, att han är bofast i det härad eller den socken, der fiskevattnet finnes, vill framställa anspråk på fiskerätt, han har att hänvända sig till allmän domstol för vinnande af anspråkets pröfning. Ifrågavarande § har alltså lemnats oförändrad,

Med afseende å de betänkligheter, en högsta domstolens ledamot framställt emot den i 12 §:s andra stycke föreslagna bestämmelsen, tillåter jag mig hänvisa till komitéförslagets motiv, af hvilka enligt min tanke behöfligheten af ifrågavarande bestämmelse till fulla framgår. Att, såsom denne ledamot yttrat, det föreslagna stadgandet skulle föranleda verkliga rättskränkningar, synes mig ej vara att befara, men helt visst skulle det lända en icke obetydlig del af landets fiskarebefolkning till synnerligt men, om man i en ny lag angående fisket förbisåge alla de lokala sedvanor, hvilka i fråga om fiskerätten utbildat sig i skilda delar af landet. Hvad beträffar bemälda ledamots påstående, att den föreslagna bestämmelsen skulle kunna leda derhän, att ett helt fiskeläge tilltvingade sig fiskerätt i ett af dess befolkning aldrig förut begagnadt fiskevatten, allenast på den grund, att strandegaren af ålder låtit sina grannar oklandradt bedrifva fiske derstädes, synes mig detta påstående icke öfverensstämma med en riktig tolkning af ifrågavarande bestämmelse, hvilken i det angifna fallet icke torde rätteligen kunna erhålla vidsträcktare tillämpning än att *grannarne* äfven framgent vore berättigade till fiske i det afsedda vattenområdet.

En ledamot af högsta domstolen har i fråga om 14 §:s första stycke uttalat den åsigt, att förbudet mot fiskeredskaps utsättande i kungsådra ej borde, såsom förmenades vara fallet med den nu föreslagna bestämmelsen, gälla allt fiske, utan endast det, som bedrefves med fast redskap eller med rörlig under sådana omständigheter, att densamma med lika verkan som fast redskap afstängde kungsådran, en grundsats, som ledde dertill, att notdragning i kungsådra borde tillåtas. Beträffande det sålunda anförda må erinras, att förbudet mot kungsådras afstängande — hvilket, i hvad det angår fisket, har till ändamål icke allenast att tillvarataga närboende strandegares intressen utan äfven att bereda fisken fri gång till och från lekplatser och derigenom skydda fiskerinäringen i allmänhet — icke lär leda till åsyftadt resultat, om detsamma icke omfattar all rörlig fiskeredskap, som kan hindra fisken att framgå. Såsom af nyssbemälda ledamot blifvit antydt, kan redskap, som i allmänhet betraktas såsom rörlig, användas på ett sätt, som medför en mera varaktig afstängning af ett vattendrag eller någon del deraf. Vål erbjuder sig med afseende härå den utvägen att låta förbudet omfatta blott sådan rörlig redskap, som ligger i vattnet en viss, i lagen bestämd tid, en utväg, som ock blifvit föreslagen af den år 1881 tillsatta komitén; men en bestämmelse af dylikt innehåll torde, såsom från flera håll blifvit erinradt, vara egnad att alltför lätt kunna kringgå. Den i nu förevarande komitéförslag upptagna förbudsbestämmelsen synes mig alltså svårigen kunna undvaras. Med afseende å dess innebörd torde emellertid böra erinras, att förbudet ingalunda träffar alla slags rörlig redskap. Uppenbarligen gäller

detsamma intet slag af krokfiske och äfven visst annat fiske torde ej deraf beröras. Afgörandet, huruvida en viss redskap är af beskaffenhet att kunna hindra fiskens gång, måste emellertid öfverlemnas åt domstolarne.

Med anledning af högsta domstolens erinran vid komitéförslagets 18 § har till densamma gjorts ett tillägg, som angifver, att om den olofligen gjorda fångsten ej kan tillrättaskaffas, dess värde tillfaller målseganden eller åklagaren.

Vid förslaget till lag om ändrad lydelse af 24 kap. 14 § strafflagen har flertalet af högsta domstolens ledamöter framställt den erinran, att då förbudet att i det för alla svenska undersåtar öppna fiskevattnet utsätta fast fiskeredskap icke vore afsedt att omfatta annat än vissa slag af dylik redskap, ifrågavarande förslag tarfvade en förändrad lydelse, öfverensstämmande med den verkliga meningen, i sammanhang hvarmed anmärkts, att det emellan orden »fiskevatten» och »deller» insatta kommatecken borde utgå. Enligt min mening kan den anmärkta oegentligheten i redaktionen på ett tillfredsställande sätt afhjelpas derigenom att ifrågavarande kommatecken äfvensom det efter orden »annans fiske» befintliga borttagas, hvarefter med erforderlig tydlighet torde framgå, att det i paragrafens början förekommande ordet »olofligen» hänför sig till alla de i första punkten angifna åtgärder.

Beträffande förslaget till lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund hafva vid 6 § två ledamöter uttalat sig för att det föreslagna stadgandet om beredande af fri upp- och nedgång för fisken erhöles en förändrad lydelse, som utmärkte att stadgandet afsåge endast byggnader i sådant vattendrag, der fisken har sitt dref. Då emellertid komitéförslagets lydelse, helst sedan densamma af annan anledning undergått någon jemkning, synes mig på ett tillräckligt tydligt sätt utvisa, att ifrågavarande stadgande eger tillämpning endast å de vattendrag, der fisk i afsevärd mängd stryker fram, har jag ansett nyssnämnda erinran icke böra föranleda vidare ändring i förslaget.

Deremot har, med hänsyn till hvad samma ledamöter anmärkt derom, att uttrycket »damlucka» för närvarande i vattenrättsförordningen begagnas i en annan betydelse än detsamma i den föreslagna lydelsen af förordningens 6 § skulle erhålla, åt det i första stycket af denna § gjorda tillägget gifvits en något förändrad affattning, hvarigenom användandet af ifrågavarande uttryck kunnat undvikas.

Förutom de ändringar i komiténs förslag, som sålunda af mig särskildt omnämnts, hafva i förslagens redaktion företagits vissa jemkningar, hvilka endast afse vinnande af större tydlighet och ej torde påkalla någon närmare redogörelse.

Under åberopande af hvad jag nu anfört, får jag i underdånighet hem-

ställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes besluta att för Riksdagen till antagande framlägga de af mig öfversedda förslagen till

1:o) lag om rätt till fiske;

2:o) lag angående förändrad lydelse af 24 kap. 14 § strafflagen; samt

3:o) lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880.»

Justitierådet Åbergsson åberopade hvad han vid förslagens granskning i högsta domstolen yttrat i de delar, hvori de nu framlagda förslagen afveke från de af honom uttalade åsigter.

Statsrådets öfrige ledamöter tillstyrkte bifall till departementschefens hemställan;

och täcktes, med bifall till denna hemställan, Hans Maj:t Konungen i nåder förordna, att till Riksdagen skulle aflåtas nådig proposition i ämnet af den lydelse bilagan A vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Aug. von Hartmansdorff.